

Белла Волен:

Свободата на образованието в Австрия ми помогна да прогледна

Интервю на Даниела Горчева

Белла Волен не е артистичен псевдоним, а истинското ѝ име - собствено и бащино. Тя е дъщеря на Волен Николаев, автор на текстовете на някои от прочутите хитове на „Шурците“ като „Вкусът на времето“, „XX век“, „Конникът“, „Хамлет“ и др.

Майка ѝ Марина Иванова е художник и сценограф, а баба ѝ Мария е керамик. Другата ѝ баба Ана е писателка.

Белла е родена през 1982 година в София, а от 2003 живее във Виена и именно там открива body painting като ново вдъхновение за творчеството си. Нещо повече - младата артистка вече има тринадесет награди от световните първенства по body painting, от които шест - първи. Но Белла Волен се занимава с различни форми на изобразителното изкуство и не би искала да се ограничава само в една от тях. Талантлива, остроумна и интелигентна, Белла е от тези творци, с които разговорът е интересен и сърдечен, вълнуващ и очарователен като нея самата. Предлагам го на читателите си с нескривано удоволствие и съжаление, че поради липса на място, трябваше да го съкратя значително.

- Кога започнахте да се занимавате с изкуството да рисувате върху човешко тяло?

- През 2005 година един експеримент с body painting бои беше просто нещо ново и интригуващо. Тогава няхах представа, че това ще се превърне в голяма любов и неизменна част от творчеството ми. През 2006 година вече бях световен шампион и шампион на Швейцария по body painting. Изведнъж всичко се завъртя така, че тази форма на изкуството стана водеща в живота ми.

- Какво Ви привлича в това толкова специфично изкуство?

- Body painting е като скулптурна живопис, като хамелеон. Може да се впише във всяка сфера, да направи впечатляваща всяка ситуация и привлекателна всяка трудно осъществима цел, реклама, видео, картина, архитектура, природа. Това е най-прекрасната форма на трансформация, на метаморфоза във всичко, което можем и не можем да си представим.

- Предполагам, че изрисването на едно човешко тяло отнема часове, а Вие сте многократен световен шампион по body painting. Как протичат тези състезания, кой участва в журито, как става селекцията на участниците?

- Регламентираното време на всички състезания по body painting е шест часа. Разбира се, едно тяло може да бъде нарисувано и много по-бързо. Рекламният body painting, който правя за различни събития, може да продължи три часа, но тогава живописиста не е толкова сложна.

Повечето първенства имат сходен регламент, основан на правилата, създадени от Световното първенство по body painting, което протича всяка година през месец юли в Австрия. Фестивалът се провежда в рамките на една седмица. От понеделник до четвъртък са дните на така наречената Световна академия (World Body Painting Academy). Всеки ден има много семинари. Водещите заниманията са известни творци от цял свят, които преподават body painting, специални ефекти, аерограф, различни видове грим, фотография.

Желаещите да участват в Световното първенство се регистрират, изпращат снимки на свои работи и ако са добри, биват допускани до професионалните категории, които са ограничени до максимум 90 художника. В категорията „ултра-

On The Top

Снимка: Белла Волен

виолет” се допускат по-малко състезатели, защото се провежда през нощта. Останалите могат да се проявят в хоби-категорията.

Участниците са от над 45 страни и журито е винаги международно. През 2009 година бях член на това жури, а през 2008 – на журито на азиатското първенство, организирано от Световното в Южна Корея. Тази година ще бъде в журито на германското първенство.

- *Вие сте и преподавател в Световната академия по body painting?*

- Да, от три години преподавам в тази академия и създадох специална комбинация от живописни, *body painting*-техники, история на *body art*, композиция и теория на цветовете. Тази година преподавам всеки ден. Имам три самостоятелни семинара и един съвместно с Хидо Верхуф (*Guido Verhoef* е холандски актьор и дизайнер. *Бел.ред.*). Заедно с Хидо създадохме съвсем нова техника, която нарекохме *Paintloon (balloon art meets paint)*. За пример може да послужи снимка на работата ни, наречена *North Wind*.

- *Body painting все още се приема като ново и екстравагантно изкуство, въпреки че историята на рисуването върху човешко тяло е стара като света - древните племена са рисували телата си преди да излязат на лов или война, за различни ритуали и обреди, а гримът като част от ежедневието, театъра или карнавала не е от вчера. Разкажете нещо повече за съвременните и за древните техники за рисуване върху човешко тяло, за символите и мотивите в различните култури.*

- Провокирана от този въпрос бих могла да напиша книга. Да, това е така - *body art* е едно от най-древните изкуства и го срещаме на всеки континент. Ако в днешно време се „доказваме” с маркови дрехи, скъпи коли и бижута, някога общественото положение се е изразявало чрез рисуване на тялото, лицето или татуировки. В Африка се среща и една друга, релефна форма на *body art* - чрез нарочни разрези, които се натриват с черен въглен и щом заздравеят остават белези. Много от древните ритуали за изрисувване на тялото са свързани с важните моменти в живота - сватба, раждане на дете, битки, смърт. Някои ритуални рисувания се извършват от шамани, други се рисуват един-друг или го правят сами.

- *Какви цветове са предпочитани за тези древни ритуали?*

- Интересно е, че в много древни езици няма дума за синьо и зелено, виолетово не съществува, а има само дума за тъмно. Червеното, като цвят и като дума, е най-активно при всички народи. То е цветът на кръвта и се смята, че притежава магическа сила, съживява и носи здраве.

- *През 60-те години не се ли възражда интересът към рисуване на лицето?*

- През 60-те години свободомислещите творци търсят нови начини за провокация и *body painting* става част от сексуалната революция. По това време няма специални бои като днес и художниците са експериментирали с неприятни за кожата продукти, мазила, грим, пигменти, а дори и боя за обувки. Но тогава целта е била провокацията, не красотата.

Интересен пример са и Виенските акционисти, които създават серия от кратки филми - пърформанси, в които телата се посипват с боя, после с пигменти, след това с брашно, яйца, поливат се с вода, отново цветове... тези филми са грозни и неприятни за гледане, но са

The North Wind

Снимка: Белла Волен

Bella Volen

част от историята. Често, когато преподавам, хората си затварят очите и не искат да гледат.

- Откога датира съвременният *body painting*?

- Така наречената Верушка (графиня Vera von Lehndorff, художник и първият топ-модел в историята на модата) създава първите пътеки на модерния *body painting*. Трансформациите, които прави със собственото си тяло, са не само красиви, сливащи се с околната среда, но донасят и много успех. Фотографиите на тези трансформации са изложени в много музеи в целия свят.

От 1985 година се говори за модерен *body painting*, който се разделя на няколко различни категории: четка и гъбка, аерограф, специални ефекти, наречени още FX и ултравиолет.

- Разкажете повече за отделните техники?

- Четка и гъбка е техника, подобна на нормална живопис, но с грим върху кожа. Всички бои са специален грим за тяло, който е безвреден. Най-често се използва грим на водна основа, но има и специален, който е много мазен и може да се използва за подводни снимки. През 2008 година в Берлин участвах с мои колеги в проект на WWF. Нарисувахме гмуркачи като морски животни, които бяха хванати в мрежа и се опитваха да се спасят. Журналистите наблюдаваха този подводен пърформанс през един прозорец в басейна.

При аерографа (*airbrush*) се работи със специални пистолети, които пръскат течен грим. Покривността

An Old Story

Снимка: Косьо Косев

Feels Like Home

Снимка: Белла Волен

и интензивността на цветовете е по-слаба от тези, получени при работа с четка.

Специалните ефекти са това, което се вижда в различни научно-фантастични филми. Те включват не само изработването на всички видове силиконови маски, било то извънземни, животни и т. н., но и всичко, което е свързано с прикачване и залепване на елементи към тялото. Именно това лепене не е разрешено в другите категории при участие в конкурси. При тези техники трансформацията е невероятна. Има специални лепила, при които след нанасяне върху кожата се покриват с козина – има машини, в които се слагат частички козина и като краен резултат, от човек може да се получи косматото кенгуру.

При ултравиолетовата категория, наречена още *Fluoro*, се използва грим, който свети на ултравиолетова светлина. Може да се работи, както с четка, така и с аерограф. За да действа изображението с цялата си сила, не трябва да има никаква друга светлина, освен ултравиолетова. Това е категорията, в която станах световен шампион. За тази категория има много строга предварителна селекция и допускането е трудно, но за сметка на това са разрешени части от костюми и декор.

Най-интересното тук е, че може да се създава *3D body painting*. Рисунката се разпределя на специални части и цветове. При наблюдаването с 3D очила изглежда феноменално.

- Всъщност, не става дума само за рисуване върху тяло, но и за вид трансформация?

- Да, и може да различим три вида трансформация: тялото се превръща в ново създание и е като една цялостна скулптура; върху кожата се илюстрират различни елементи, както при една картина; тялото се слива със задния план или става част от дадена ситуация.

- В едно интервю казвате, че образованието в България все още е много консервативно и не позволява тази творческа свобода, която притежават студентите във Виена, например. Този консерватизъм у нас не подрязва ли възможностите за развитие на българските студенти?

- Да, образованието в България е с около 50 години назад и това е така във всички бивши комунистически страни. Системата е пресовала голяма част от творците, белязала ги е с неизличим печат. Пресованите преподават и пресоват младите. Преподават това, което са правили самите те преди 50 години. Положението в Китай е подобно. Приликата е, че законите „какво може и не може“ са много сходни. В Китай, даже следването, било на маслена живопис или акварел, е разделено. Една малка част от творците са много модерни, но повечето рисуват цял живот птица, лотос, камък, вода, дърво, риба, а „великите“ от тях си дават награди един на друг. Тази мафиотска част в артистичните, а и в други общества е много противна, а в България - нетърпима.

Един творец трябва да има право и шанс да учи и изпробва различни видове изкуство, дори след като е избрал своя път. Следването във Виена има голяма част задължителни предмети, но и още по-голяма свободно избираеми. Благодарение на това научих цялата история на нормалното и авангардно кино, видео, документални филми, като се занимавах и с фотография, операторско майсторство, реклама, маркетинг и много други. Свободата на образованието в Австрия ми помогна да прогледна.

Watermelon

Снимка: Tompho & Белла Волен

The Studio

Снимка: Белла Волен

- Майка Ви е талантлив сценограф, а баба Ви Мария е керамик. Предполагам, че имате много общи теми?

- Най-забавното е, че ако се обадя на майка ми в един часа през нощта, обикновено тя все още работи и чака баба ми да спре да работи с глина и да дойде за вечеря. Ние всички сме нощни птици. Опитаха се да ме научат да си лягам по нормално време, мъчих се и аз сама да се науча години наред и накрая се отказах.

- Понякога работите заедно - майка, дъщеря и внучка, например проекта ви „Дървото на живота“ и Вашата част от него - „Изкушението“. Как изглежда „Дървото на живота“ през погледа на три поколения български художнички?

- „Дървото на живота“ изглежда различно като самите нас. То винаги има корени, ствол и корона, но те се променят. Понякога е зима и няма листа, понякога разцъфва напролет, понякога зреят плодове. Всеки един от тези моменти притежава красота и заслужава да бъде изживян. Глупаво е през пролетта да мечтаем за лято, а през лятото да въздишаме за пролетта или да се надяваме на зимна прохлада. Всяко време има своя чар.

- Вие сте от артистично семейство - не само родителите Ви, но и бабите Ви и дядовците Ви - и по бащина, и по майчина линия, са хора на изкуството. Предполагам, че на малката Белла не ѝ е било скучно, но дали винаги е било лесно - известно е, че хората на изкуството са индивидуалисти и чешитлъкът не им е чужд? Как изглеждаше този шарен свят в очите на едно дете?

Warm my Heart

Снимка: Косьо Косев

- В очите на едно дете е понякога странно. Бащите на другите деца ходеха на работа, а моят пишеше песни и стихове и на въпроса „какво работи татко ти“, отговарях: „работи в кафенето, пие кафе и приказва с хората“. Мисля, че бях на пет години, когато баба ми – Ана Александрова, ми посвети за първи път книга. Хората на изкуството живеят малко или много в собствен свят и е нормално, че голяма част от тях са странни птици, иначе не биха могли да творят. Слава Богу, във всяко семейство има и трудни личности, но и личности с мек, благ характер.

Най-силните положителни творчески влияния дължа на майка си, която е художник, работещ не само картини и стенопис, но и сценография. Израснах в театъра, сред създаването на костюми, декори, илюзии. Тя ме научи на най-важното - да създавам от нищо нещо и е от малко творци, които не се изживяват като дива.

- *Времето във Вашите творби тече чудновато, човек има усещането, че миналото, настоящето и бъдещето се срещат на чаша чай или партия бридж, осветени от свещите в красиви свещници? Разкажете повече за повтарящите се мотиви в творчеството Ви – мостът, ключът, стълбата, чашата чай или кафе, чашата с вино, лодката, влакът.*

- Времето наистина ме вълнува. Всеки творец създава своя азбука, свой изобразителен език, носещ послания и ми е много интересно, когато някой успява да дешифрира посланията му или част от тях. Това са едни от най-щастливите моменти. Влакът и метрото са ежедневие, в което се срещат съдбите на много хора. Чашата вино и хлябът са символ на кръвта и тялото, същността на всеки един от нас.

Ключът и ключалката са допускането и спирането на определени спомени, събития. Спомените са често като тежка раница, пълна с камъни и цветя, едните ухаят, а другите само тежат. Прекрасно е да се научим да умеем да забравяме, да затваряме врати пред това, което не ни е нужно и ни мъчи. Също и да слушаме вътрешния си глас. Ако бях послушала околните, никога нямаше да замина и да се превърна в това, което съм и което искам да бъда. Важно е кой си и откъде идваш, но най-важното е къде искаш да отидеш и към какво се стремиш.

Стълбата е също чест елемент в моята азбука. Понякога едно слизване по-ниско може да не е загуба, а напротив, да те отведе до непознатото пространство.

Използвам чашата чай като символ на времето, на момента. Този символ идва от японската „чайна церемония“, която в по-точен превод всъщност означава „чаен път“.

- *При Вас те са често в различен цвят?*

- Да, често използвам три чаши, всяка в различен цвят, а течността в нея - в цвета на съседната чаша. Това илюстрира минало, сегашно и бъдеще, всяко едно от тях носи другото в себе си. Ние никога не живеем само СЕГА, много често се лутаме между минали спомени и бъдещи планове.

- *Баща Ви е автор на текстовете на някои от прочутите хитове на „Щурците“. Темата, която неизменно го занимава, е вечната надпревара с времето, бунтарството, паметта, вкусът на времето. Ще цитирам началото на 20-и век:*

*Вечно нямаме време/ гоним нови проблеми.
Всеки ден всеки час/ някой сочи към нас.
Още щом се събудим/ скачаме като луди
И политаме пак/ сякаш гониме влак.*

*Нервите се обтягат,/ но така се налага -
в този 20-ти век/ с динамичен човек,
механичен човек,/прозаичен човек,
алергичен човек./ невротичен човек.*

Вкусът на времето във Вашите творби обаче е различен. Няма и следа от задъхано препускане, напротив - забелязва се стремеж към

5 O'Clock

Снимка: Румяна Чапанова

хармония. Суперскоростният влак и чашата ароматно кафе или чай се оказват съвместими, а часовникът сякаш отмерва не безвъзвратно отминаващото време, а минутите до вълнуващата среща. Времето не Ви ли тревожи?

- Да, наистина времето за баща ми винаги е било друго. В корените си имам неговата живина, но неговата липса на личностна хармония породила безкраен стремеж към нея у мен. Времето и картините ми са спокойни, във Вселената няма часовници, дори в повечето древни езици има дума за днес, а вчера и утре се казва *не днес*. Не, времето не ме тревожи, то се движи винаги с различна скорост в зависимост от това какво правим. Пет минути в Ню Йорк са несравними с пет минути сам в пустинята. Интересува ме какво става по света, но ме ужасява количеството ненужни глупости, които се говорят и показват. Не гледам телевизия и не се оставям на масови влияния. Може би за това умея да се наслаждавам на времето.

- В „Конникът“ откриваме следните стихове на баща Ви: „Миналото си смених за кон/ и за мен изборът е ясен.“ Докато неговият конник препуска „диво в нощта“, докато лети в „безумен устрем“ към края на света, „свил до болка немите си устни“, във Вашите творби миналото не изглежда тежко бремене, от което човек трябва да избяга.

- Напротив, има много моменти от миналото, които бих изтрила и често рисувам *undo* клавиш. Израснах сред антични мебели, семейни "реликви", безкрайно ценя поколенията и това какво другите преди мен са постигнали. В някои от работите ми се вижда керамика, изработена от баба ми Мария. Харесвам и традициите, но приложени по нетрадиционен начин. Много обичам стари семейни вещи, те носят енергия и голям емоционален заряд. Имам голяма слабост към стари телефони. Харесвам носталгични неща, да, романтични също. Няма как да избягам от пое-

The Secret Garden

Снимка: Белла Волен

тичната си натура, а да я скрия е нелепо и невъзможно. В миналото виждам минало, от него може да се научи много, но то ме вълнува по визуален начин. Интересува ме бъдещето, но за да стане вкусен сладкишът, първо трябва да се концентрирам сега, в бъркането на съставките, а чак след това ще внимавам да не изгори. Животът е алхимия, а аз много обичам да експериментирам.

- Понеже заговорихме за миналото. Била сте едва седемгодишна, когато пада Берлинската стена и едва ли помните много от комунистическото минало, но то е част от живота на родителите Ви и на техните родители. Вълнува ли Ви това неотдавна приключило (всъщност приключило ли е?) близко минало и неговия отпечатък върху душите и съдбите на хората, влиянието му върху настоящето?

- За съжаление имам прекрасна памет за събития. Спомням си всичко много ясно и с детайли. Спомням си опашките за хранителни продукти, купоните, противните магазини, в които на една етажерка стояха дезодорант „Ябълка“, безвкусен шоколад „Кума Лиса“ и два вида сапун. Помня магическата дума *Кореком*, бананите на безбожни цени около Нова Година, помня Коледа като табу, помня и как искаха да вземат къщата ни.

Бащата на моя приятелка от детската градина беше митничар и у тях имаше шкаф, който светеше като се отвори, а вътре имаха Кока Кола, дъвки с нещо като мед вътре и едно портмоненце с американски долари. Боже, колко зелени ми се виждаха.

The Old House

Снимка: Белла Волен

Мечтаех за парфюми, аромати, стаята ми беше пълна с буркани с цветя, накиснати в спирт с надеждата да се превърнат в парфюм. Все още уханията са ми слабост. За щастие имам много, но не приготвени от мен, а от истински майстори на парфюми.

Имаше едно магазинче при японския хотел. Там продаваха барбита и даже коне за барбита. Често ходех да ги гледам. Гривите им бяха в цветовете на дъгата, а барбитата имаха сгъваеми крака, виждаха ми се като ангели от друга планета. В днешно време повечето деца са пренаситени от всичко. Преди години, такива имаше рядко, но ги имаше. Странно, но факт, повечето от тях не направиха нищо. Те нямаха нито стремежи, нито мечти.

Може би у внуците ни няма да има и следа от комунистическото минало. Дано!

- *Работите понякога за известни модни дизайнери, включително с едни много талантиливи български творци като Биляна и Петър Пелови. Разкажете повече за това.*

The nostalgia store

Снимка: Косьо Косев

Fear in a Lock

Снимка: Белла Волен

- През 2007 създадох една промоционална работа за фирмата „Дона Карън“ във Виена – представяне на новия тогава парфюм „Злато“. Тази година, през юни, направих един проект за турски моден дизайнер и след това за една швейцарска моделерка.

Virone – Биляна и Петър Пелови, са талантиливи дизайнери и прекрасни хора. С тях направихме няколко представяния, при които модели бяха наполовина облечени в техни дрехи, наполовина нарисувани. Имаше съвместно участие с тях в България, където те спечелиха „Златна игла“. Едно от представянията ни тук беше излъчено по *fashion tv*.

- *Какви са бъдещите Ви планове, какви нови идеи имате?*

- В най-скоро време ми предстоят четири семинара и едно участие във вечерно шоу с няколко модела на „Световния фестивал по *body painting*“ в Австрия. След това отивам на германското първенство по *body painting*, където също преподавам и съм член на журито. Тази година ми предстоят и няколко много далечни пътувания до други континенти, които очаквам с голямо нетърпение. Не споделям подробности, защото смятам, че за нещата трябва да се разказва след като се случат. Старая се често да актуализирам online информацията в уебсайта си - www.bella-volen.com - там могат да се намерят информация и снимки.

- *И накрая, като за край на сладък филм?*

- Любимото ми стихотворение, написано от баща ми. Казва се „Флейта“. Дано ви хареса!

*Изгладено от дълги ветрове/ парчето кост засвири.
Натам, по калните баири/ отминаха керваните с миражи...
Сърцето ми? С какво да го накажа?
Това, което още го зове/ е тази музика - случаен гост.
И ако някой ден във мен сърцето спре,
дано ви подари едно море/ парче от кост.*